

Kirke med demensramte

Anne Sophie von Westen, BA i musikvidenskab samt PROMUSA-uddannet¹. Ansat som musikerapeut på Øresundshjemmet samt kirkemusikalsk medarbejder ved Sthens kirke. Kontakt: annesophie-2000@hotmail.com

Christine Toft Kristensen
og Mette Christoffersen
Gautier (red.) (2020).
Kirke med demensramte.
Forlaget Eksistensen. 118
sider. Spiralryg. Pris: 229 kr.

"Kirke med demensramte" er en revideret udgave af "Salmesang for demente" (2016) og henvender sig til præster, kirke- og kulturmedarbejdere, organister og andre ansatte i folkekirken, der ønsker at beskæftige sig med at skabe og afholde gudstjeneste for og med mennesker med demens. Bidragsyderne har forskellige faglige baggrunde. Herunder er der således et musikterapifagligt bidrag fra prof. emeritus i musikterapi Lars Ole Bonde samt cand. mag. i musikterapi og organist Hugo Jensen.

Vi inviteres ind i et forum, hvor vi fra mange forskellige perspektiver bliver ført ind i demensramtes univers. Vi bliver præsenteret for forskellige overvejelser omkring og modeller for, hvordan vi kan opbygge en gudstjeneste eller andagt og skabe et rum, der tager hensyn til den demensramtes behov for sansestimulering og indfølt interaktion.

Bogen falder i to dele, en teoretisk og en praktisk. I de teoretiske kapitler får vi en lægefaglig indføring i hvad demens er, hvordan den kommer til udtryk og hvad vi skal være opmærksomme på i samværet med mennesker med demens. Vi får en refleksion over, hvordan man som præst, gennem de rette rammer, og i værdighed og respekt kan skabe en teologi *med*, snarere end *for* demente, samt en mere sanselig kommunikation og interaktion i gudstjenesten. Vi får en musikterapeutisk udlægning af overvejelser, man bør gøre sig, når man arbejder kirkemusikalsk med mennesker med demens. Kapitlet er fagspecifikt med præsentation af Hanne Mette Ridders model 'Integration af tilgange vedr. musik og relation' (3xR) og Lars Ole Bondes udfoldelse af Even Ruuds 'Musikkens fire menings- og funktionsniveauer', der begge bliver grundigt fremlagt, forklaret og fortolket. Samtidig beskrives det også

1 PROMUSA står for professionsrettet musikanvendelse. Uddannelsen udbydes på Aalborg Universitet.

helt lavpraktisk, hvordan man anvender modellerne og helt konkret fører dem ud i praksis. I tillæg beskriver Hugo Jensen i et skema, hvordan elementerne i gudstjenestens traditionelle liturgi kan tilpasses og udføres i fri form/musikterapeutisk regi. Endelig får vi en kunsthistorisk beskrivelse af, hvorfor kirkerummet arkitektonisk og historisk set byder på noget i det musikalske og gudstjenestelige fællesskab, der kan være med til at åbne op for nogle dybere erindringslag og følelser omkring livets højtid, som kan være vanskeligere at aktivere indenfor plejehjemmets fysiske rammer.

I de praktiske kapitler fremsætter bogens hovedforfattere detaljerede overvejelser omkring elementer, man rent praktisk bør tage stilling til, når man forbereder og gennemfører andagter og gudstjenester med mennesker med demens. De gennemgår den liturgiske grundmodel, og derefter følger eksempler på liturgier tilpasset kirkeårets gang. Således er der specifikke forslag til udførelse af gudstjenester i samtlige kirkeårstider, med forslag til valg af salmer, rekvisitter og bevægelser.

Bogen favner bredt. Som musikterapeut vil det ved første øjekast være Hugo Jensens og Lars Ole Bondes afsnit samt hovedforfatterenes helt lavpraktiske og meget håndgribelige forslag til, hvordan man punkt for punkt kan orkestrere en gudstjeneste særligt for demensramte, der fænger, men alle bogens afsnit er relevante og komplementerer hinanden. Personligt har jeg stor glæde af Hugo Jensens skema, der skaber overblik over, hvorledes gudstjenesten med demensramte skiller sig ud fra en traditionel gudstjeneste.

Det gennemgående træk i udgivelsen er samtlige forfatters fokus på, hvordan bevidst og målrettet anvendt musik, kropssprog og ordvalg kan skabe kontakt til den demens-

ramte. Dette nærvær kan få den demensramte til at føle sig tryk, vågen og inkluderet i gudstjenesten. For at kunne skabe et autentisk rum, er det væsentligt at forstå ikke blot at man må gøre tingene på en bestemt måde, men også at forstå, hvorfor man må gøre det således. Endvidere får man mulighed for at komme et lag dybere i ens egen forståelse af, hvor vigtigt det er at være fintfølelse og omstillingsparat i alt, hvad man foretager sig i rummet med mennesker med demens.

Der er hele vejen igennem et udtryk for meget stor respekt og omsorg for demensramte, og man fornemmer virkelig et dybtfølt ønske fra samtlige forfattere, om at mennesker med demens på allerbedste vis kan blive mødt, favnet og stimuleret.

Alle bogens kapitler er gennemgående fintfølelse og smukt formuleret. Personligt synes jeg dog, at det forstyrrer helhedsoplevelsen, at æstetikken i layout, farvevalg og i særdeleshed fotos falder helt udenfor dens på mange måder æstetiske og sanselige stemning.

Bogen henvender sig primært til kirkens personale, og den vil efter min mening absolut også have relevans for musikterapeuter, der arbejder med demensramte og ønsker at skabe en gudstjeneste, hvad enten det er i kirken eller på plejehjemmet. Plejepersonale og aktivitetsmedarbejdere på plejehjem samt pårørende vil også kunne have glæde af at læse den. Fordi der er bidrag af så mange forskellige faggrupper, vil alle, der har interesse i dette felt, kunne finde ny viden og nye detaljer i bogen. For nogle vil den være meget fagspecifik, men det fine i bogen er, at der bliver belyst så mange detaljer og fra så mange vinkler.